

Posudek vedoucího na bakalářskou práci

Libuše Petrasová: Mocenské struktury ženského fotbalového klubu. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií. Praha 2011. 76 s.

Vedoucí práce: Mgr. Mgr. Markéta Vaňková

Bakalářská práce Libuše Petrasové se ve shodě s názvem zabývá mechanismy ustavování, vyjednávání a proměn mocenských struktur v ženském prvoligovém fotbalovém klubu. Práce vychází ze studentčina dlouhodobého intenzivního etnografického terénního výzkumu, který realizovala z pozice insiderky (tj. původně hráčky a později aktivní členky klubu).

Text sleduje klasickou strukturu absolventských prací, tj. první část práce je věnována teoretickým východiskům práce a popisu metodologie realizovaného terénního výzkumu; ve druhé části jsme pak seznámeni s výsledky terénního bádání a následné analýzy. Součástí práce jsou rovněž přílohy – přepisy rozhovorů včetně kontext protokolů, graf časové osy a mentální mapa.

Metodologie práce je popsána zevrubně a srozumitelně; studentka navíc jasně přiznává a deklaruje svou pozici insiderky a promýšlí možné riziko zkreslení analytických závěrů, které by tato pozice mohla přinést. Sebereflexe a důsledné přiznání vlastní výzkumné pozice je prvním krokem, jak riziko zkreslení minimalizovat – a Libuše Petrasová se o takovou reflexi v práci pokusila, a to nejen v kapitole k etice výzkumu, ale i v analytické části, kde na mnoha místech výslovně přiznává, že opírá své interpretace mimo jiné i o svou vlastní, aktérskou zkušenost (např. s. 25, 26, 31, 34, 40 a jinde).

Teoretické zázemí práce se zrodilo velice sympaticky - totiž ze studentčiny vlastní četby knihy *Body and Soul* antropologa Loïce Wacquanta. Zde našla inspiraci nejen pro úvahy o intenzivním tělesném prožívání vlastního výzkumného tématu, ale také prostřednictvím tohoto autora nasměrovala svou pozornost k jeho učiteli P. Bourideu, na jehož teorii jednání (především na pojmech sociálního prostoru a symbolického kapitálu, jejichž prostřednictvím interpretuje mocenské vztahy a struktury) svou práci teoreticky založila. Neomezila se však pouze na seznámení se s P. Bourdieu, v teoretickém úvodu práce se zabývá též teorií moci M. Foucaulta. Celkově jsou teoretická východiska práce zpracována dle mého názoru nadprůměrně.

Empirická část práce je vystavěna kumulativním způsobem: nejprve jsme seznámeni s tím, co to znamená hráčka fotbalu a co s sebou tato role nese; dalo by se říci, že jsme seznámeni se základní „figurou“ následné interpretce. Za velice funkční považuji koncept „fotbalovosti“ jako schopnosti „fotbalového myšlení a umění“ (s. 29), který zakládá symbolický kapitál hráčky fotbalu.

Následně Libuše Petrasová popisuje a zkoumá **vztahy** mezi jednotlivými „figurami“, nejen mezi hráčkami, ale též mezi hráčkami, trenéry a vedením klubu. Zde již vykresluje základní strukturu mocenského pole daného fotbalového klubu a rovněž nachází jednotlivé komponenty, které zakládají symbolický kapitál aktérů v různých mocenských pozicích (trenér musí umět komunikovat, motivovat...; kapitánka musí být mluvčí týmu ...; hráčka se musí vyznačovat výše zmiňovanou „fotbalovostí“ atd.).

Na vztahový rámec, tedy na popis struktury mocenského pole, pak navazuje třetí krok: analýza **dynamiky** mocenských vztahů. Autorka nejprve sleduje a popisuje proměny mocenských pozic jednotlivých aktérů a následně je interpretuje prostřednictvím Bourdieho konceptu kapitálu. Rovněž si bystře povšimla rozdílných kompetencí, které jednotliví aktéři mají (kompetence ekomonicko-strategické a kompetence trenérské, resp. hráčské) a upozorňuje na to, že jejich křížení a překrývání mocenskou strukturu zneprůhledňuje a destabilizuje. Podobný efekt má i překrývání zájmů osobních a klubových v případě otců hráček, kteří jsou současně trenéry a/nebo členy výkonného výboru.

Za neobyčejně zajímavé téma výzkumu považuji také otázku genderu, resp. genderovaného chápání fotbalu jako čistě maskulinního sportu, kde ženy jen více či méně dokonale „napodobují“ ze samé podstaty „mužský“ sport - fotbal. Tomuto tématu se Libuše sice výslovně nechtěla ve své práci primárně věnovat, přesto se jí podařilo dle mého názoru přesvědčivě naznačit, jakou povahu a mocenské důsledky mají genderové stereotypy v ženském fotbale.

Empirická část práce je po mém soudu velice kvalitní. Libuši Petrasové se podařilo na jednu stranu podrobně popsat zkoumaný terén, velice pěkně využívá své terénní pozorování, jakož i svou osobní znalost terénu a její práce je v tomto ohledu solidní etnografií ženského fotbalového klubu. Zároveň se jí ovšem podařilo dění v klubu skutečně interpretovat prizmatem tématu moci a jejích proměn, jak si předsevzala. Navíc vystavěla analytickou část logicky a systematicky, nejedná se o pouhý výčet témat, která se ve výzkumu objevila.

Práce je ukončena souhrnem výsledků výzkumu, kde jsou přehledně zopakovány a ústrojně propojeny hlavní závěry analýzy. Ve vlastním závěru pak studentka naznačuje, jakým směrem by se její bádání případně mohlo ubírat dále.

Práce má i drobné nedostatky. Vytknula bych jisté přecenění role hlavní informátorky, kterou studentka považuje za garanta důvěryhodnosti práce, neboť jí „uváděné popisy zkoumaného prostředí v této práci znějí věrohodně a odpovídají jejímu pohledu na danou věc“ (s. 21) – to ovšem může snadno být zapříčiněno právě tím, že je právě tato osoba podstatným zdrojem těchto popisů (jakož i mentální mapy mocenských struktur klubu, na kterou se Libuše v práci odvolává). Místy je text poněkud chaotický, kupříkladu popis mocenské struktury (kapitola 5.2.) se mísí s popisem změn této struktury, který má být obsahem následující kapitoly (5.3.). Rovněž stylisticky bohužel není bakalářská práce zcela přesvědčivá – velice často se v textu opakují slova, případně jsou některé věty formulačně krkolomné až nejasné.

Tyto slabiny práce jsou však dle mého názoru zcela okrajové. Jako vedoucí navíc musím konstatovat, že Libuše Petrasová na výzkumu i vlastním textu velice intenzivně pracovala a ačkoli své závěry často konzultovala, šla při interpretaci výsledků výzkumu převážně vlastní cestou. Práci tedy považuji za neobyčejně zdařilou, po teoretické, etnografické i analytické stránce za nadprůměrnou. Proto ji s radostí doporučuji k obhajobě a navrhuji známku **výborně**.